

Prof. dr hab. Jerzy Kasprzak
Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji
Uniwersytet Pedagogiczny
w Krakowie

Olsztyn 07.09.2023r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

**mgr Martyny Anny Pilarczyk pt. „Sądowe przesłuchanie świadka
w polskim procesie karnym”**

Zgodnie z uchwałą Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 27.06.2023r., powierzono mi funkcję recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Martyny Anny Pilarczyk (pismo z dnia 27.06.2023r.). Podstawowym zadaniem recenzenta było określenie, czy przedstawiona w przewodzie praca pt. „Sądowe przesłuchanie świadka w polskim procesie karnym” spełnia wymagania ustawowe dla prac doktorskich.

I Recenzowana rozprawa poświęcona jest bardzo aktualnej, ciekawej i bardzo trudnej problematyce przesłuchania sądowego. Nie trzeba obecnie nikogo przekonywać, iż problematyka ta jest jak najbardziej aktualna i ważna. Jeżeli o przesłuchaniu w ogóle, napisano całe biblioteki, to niestety publikacji na temat specyfiki przesłuchania sądowego nie ma wiele i nie poświęca się tej problematyce zbyt wiele uwagi w doktrynie a także w orzecznictwie. Policjanci, prokuratorzy są wszechstronnie szkoleni w zakresie taktyki przesłuchania, ale najczęściej poruszana problematyka dotyczy postępowania przygotowawczego. Zakłada się jakby milcząco, iż sędzia a także ławnicy, z natury rzeczy potrafią przesłuchiwać. Przesłuchanie sądowe ma jednak swoją specyfikę. Przesłuchanie sądowe jest: 1 – publiczne, 2 – sędzia najczęściej ma możliwość

zapoznania się wcześniej z treścią składanych poprzednio zeznań (z postępowania przygotowawczego, poprzednich rozpraw), 3 – charakter przesłuchania jest zazwyczaj weryfikacyjno – potwierdzający, 4 – sędzia ma już często wyrobione zdanie na dany temat i wymaga jedynie potwierdzenia. Takie przesłuchanie ma zazwyczaj charakter czysto formalny, sędzia zna treść przesłuchania z postępowania przygotowawczego i chce tylko realizować zasadę bezpośredniości. **Z tego względu wybór tematu jest jak najbardziej właściwy. Problem jest obecnie ważny i aktualny, iż przedstawienie monograficzne jest jak najbardziej wskazane.**

Za cel swojej pracy, Autorka stawia kompleksowe przedstawienie problematyki przesłuchania sądowego. **Z dużym zadowoleniem oraz z satysfakcją stwierdzam, iż ów ogólny cel został osiągnięty.**

Dobrze się więc stało, iż Autorka recenzowanego opracowania, podjęła się bardzo trudnego zadania, naukowego opracowania zagadnień prawnych wskazanych w tytule pracy problemów. Dobór tematu jest jak najbardziej właściwy i niezwykle ważny dla współczesnego procesu karnego i kryminalistyki. Z tych też powodów wyrażam uznanie Autorce za trud opracowania takiego dzieła a Promotorowi za trud prowadzenia tak interesującej pracy. W takim ujęciu w polskiej literaturze prawniczej te kwestie nie były tak kompleksowo poruszane.

Praca ma **charakter interdyscyplinarny**, przeplatają się w niej harmonijnie wątki z zakresu procesu karnego, psychologii sądowej i kryminalistyki. Autorka bardzo dobrze czuje się w poruszanej problematyce i z prawdziwym zapałem ją przedstawia. Praca, co do swojej istoty posiada charakter rozważań dogmatyczno prawnych a także ukazuje bardzo ciekawe, prowadzone przez Autorkę unikalne wręcz badania empiryczne.

Z wielkim zainteresowaniem przestudiowałem rozprawę mgr Martyny Anny Pilarczyk i z satysfakcją stwierdzam, że jest ona świadectwem dojrzałości naukowej Kandydatki, potwierdzeniem dobrego kunsztu warsztatowego, erudycji a przy tym stanowi samodzielne rozwiązanie atrakcyjnego teoretycznie i ważnego zagadnienia naukowego. **Jako recenzent oceniam rozprawę bardzo wysoko i rekomenduję do przyjęcia w toczącym się przewodzie doktorskim z wyróżnieniem. Rzadko się zdarza, by praca doktorska była tak dokładna, ujmująca problematykę tak szeroko i tak dobrze udokumentowana. Bez przesady można uznać, iż jest to praca wybitna.**

II. Rozprawa jest obszerna (łącznie 370 stron), składa się ze wstępu i siedmiu rozdziałów merytorycznych i zakończenia - zawierającego wnioski, obszernej bibliografii, wykazu aktów prawnych oraz załączników. Robi wrażenie perfekcyjne i sumienne wręcz udokumentowanie prowadzonych badań.

Wstęp zawiera wyraźnie określony cel pracy, stawiane hipotezy i omówienie zastosowanych metod badawczych. Autorka omawia szczegółowo, co i jak badała (tak na marginesie, to polski przekład dzieła Hansa Grossa ukazał się w 2021r., Wyd. Difin, Warszawa). Takie ujęcie jest jasne i przejrzyste.

Rozdziały od I do IV mają niejako charakter wstępny, wprowadzający. Autorka przedstawia, moim zdaniem, zbyt szczegółowo problematykę formowania się zeznań. Kwestie te zostały już bardzo dokładnie opisane i przedstawianie ich od początku nic nowego do prowadzonych badań nie wnosi. Wystarczyło tylko zasygnalizowanie problemu i powołanie się na bardzo bogatą literaturę przedmiotu. Podobne uwagi mogą dotyczyć rozdziału II. Oczywiście zagadnienia zasad procesowych przy przesłuchaniu są ważne, ale podobnie jak w rozdziale I wystarczyło problematykę zasygnalizować i podać wyczerpującą literaturę. W rozdziałach III (Przesłuchujący i przesłuchiwany) oraz rozdziale IV (Stadia przesłuchania świadka), odnosi się wrażenie, iż Autorka znacznie wykracza poza ramy tematu pracy i odnosi się do czynności przesłuchania w ogóle, a nie do przesłuchania sądowego. Tak jak już o tym pisałem, problematyce ogólnej przesłuchania poświęcono ogromną literaturę i w takiej pracy niepotrzebnie wiele kwestii jest powtarzanych. Zapewne Autorka chciała w pełni wyczerpać poruszaną problematykę. Nie stanowi to błędu merytorycznego ale jest po prostu niepotrzebne. W przypadku działań nad wydaniem niniejszej rozprawy w formie książkowej, warto powyższe uwagi uwzględnić.

Niezwykle ciekawym rozdziałem jest rozdział V, przedstawiający zagadnienia przesłuchania świadka przed sądem w wybranych systemach prawnych. Wybór przedstawianych systemów jest w pełni reprezentatywny. Najbardziej wartościową część pracy to rozdziały VI i VII. Zastosowana metodyka badawcza zapisów sądowego przesłuchania świadków jest wręcz nowatorska i unikalna! Analiza otrzymanych wyników jest w pełni naukowa i budzi podziw. Autorka w tytule rozdziału VI podaje ...”badania własne”. Wszystkie badania wykorzystane w pracy są badaniami własnymi (mam taką nadzieję). Nawet studiowanie literatury fachowej, to też badania własne. W rozdziale VII

bardzo wnikliwie przedstawiona jest analiza przyjętych hipotez badawczych oraz postulaty de lege ferenda. Postulaty te mogły się także znaleźć we wnioskach zawartych w zakończeniu. **Jako recenzent jestem pod wrażeniem zastosowanej metodyki badawczej. To właśnie ta część pracy zadecydowała, iż moim zdaniem, pracę tę można uznać za wyróżniającą.**

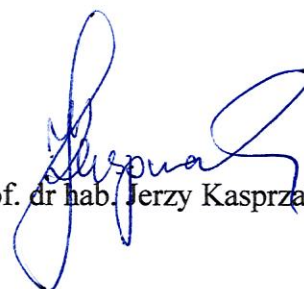
Przedstawiona bibliografia zawiera aż 240 pozycji. Następnie Autorka przedstawia wykaz aktów normatywnych i wykaz orzecznictwa oraz wykaz wykorzystywanych stron internetowych..

Cała praca napisana jest poprawnym językiem. Błędy literowe i stylistyczne występują dość rzadko, a drobne, dyskusyjne nieścisłości, występują sporadycznie.

Niewdzięcznym zadaniem recenzenta jest wskazanie uchybień i błędów pracy. W tym przypadku takowe drobne uchybienia występują, pomimo uznania pracy za bardzo dobrą. Niektóre kwestie, oczywiście można było przedstawić trochę inaczej, szczególnie w rozdziałach I – IV. Autorka jednak miała swoją koncepcję i konsekwentnie ją realizowała, co w całości pracy można uznać za poprawne. W wielu miejscach pracy Autorka odnosi się do przesłuchania świadka w ogóle a nie do przesłuchania sądowego. Brak wzmianki o roli ławników w przesłuchaniu. Występują także drobne błędy np. s. 247 – „ofiara gwałtu”, powinno być zgwałcenia, kropkę należy stawiać po numerze przypisu, itd. Jako recenzent w pełni rozumiem, iż przedstawiana przez Autorkę problematyka jest bardzo złożona, wielowątkowa i trudna do zaprezentowania. Autorka starała się „niczego nie uronić” i wszystko w sposób analityczny przedstawić. W sytuacji jednak takiej wielowątkowości problematyki badawczej, zdaniem recenzenta, bardziej właściwe byłoby podejście syntetyczne. Ogólnie bowiem, praca w takiej postaci staje się bardzo trudna w odbiorze! Walorem całej pracy jest jej bardzo dobre udokumentowanie.

Wskazane wybiórczo uchybienia, nie mają charakteru obniżającego wartość pracy! Recenzent wskazał na te kwestie dlatego, iż Autorka przygotowując pracę do ewentualnego wydania, powinna na to zwrócić uwagę. **W całości recenzowaną pracę należy ocenić bardzo wysoko.**

III. Na podstawie przedstawionych wyżej ocen stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Martyny Anny Pilarczyk - "Sądowa praktyka przesłuchania świadka w polskim postępowaniu karnym" - odpowiada warunkom stawianym pracom doktorskim, określonym w art. 187 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r., poz. 574 ze zm.). W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie mgr Martyny Anny Pilarczyk do dalszej części przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Jerzy Kasprzak

WNIOSEK O UZNANIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ ZA WYRÓZNIAJĄCĄ

Imię i nazwisko doktoranta: ..... mgr. Mathyna Anna Pilavayz .....
Tytuł rozprawy doktorskiej: ..... Sądowe przesłuchanie świadka w polskim procesie .....
..... karnym .....
Promotor: ..... prof. dr hab. Józef Dąbicki .....
Promotor pomocniczy (jeżeli jest powołany): .....
Recenzent: ..... prof. dr hab. Jęży Kasperek .....

Wnoszę o uznanie rozprawy doktorskiej za wyróżniającą

Uzasadnienie

Rozprawa doktorska Pani mgr. Mathyny Anny Pilavayz
jest na bardzo wysokim poziomie merytorycznym
kandydatka zastosowała bardzo metodyczne i precyzyjne
analizy oraz napisanie świetnego i ciekawego
sądu metody badania jest urozmaicona. Analiza i interpretacja
badania spełnia wszelkie kryteria. Analiza naukowa i
wzrost naukowy i nauki proces karny i komunikacyjny
tak natomiast metody badania stosowane przez kandydatkę
są na wysokim poziomie.

7.09.2023.

data

Jęży Kasperek
podpis